

Vinde 1928 ons allen in opmarsch naar Jeruzalem!

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Van eeuwigheid tot eeuwigheid. (Oudejaarsavond).

De dagen des menschen zijn als het gras, gelijk een bloem des velds, alzoo bloeit hij. Als de wind daarover gegaan is, zoo is zij niet meer, en hare plaats kent haar niet meer.

Maar de goedertierenheid des Heeren is van eeuwigheid en tot eeuwigheid.

Ps. 103: 15-17.

Op den Oudejaarsavond komen wij er zoo licht toe een zekeren vagen weemoed voor ernst te houden en onszelf te misleiden met nandoeningen van ons gevoel alsof dat openbaringen van levend geloof waren.

Er is immers in die telkens wederkerende wisseling des jaars zooveel dat droevig stemt.

„Alle deze dingen“, zegt de wijze Prediker te Jeruzalem, „worden zoo moede, dat het niemand zou kunnen uitspreken. Het oog wordt niet verzadigd met zien en het oor wordt niet vervuld van hooren“. Is daarin niet fijn de onrust van het menschelek hart geteekend, dat zich ten slotte met het vergankelijke niet troosten laat? Want er is niets, waarin wij kunnen rusten.

Alleen dan is er troosten vastheid als we bij de onrust der tijden, bij het rusteloos voortlikken van het uurwerk onzes levens, die hoogere rust des geloofs hebben gevonden in onzen eeuwig God omdat we met Hem in Christus zijn verzoend.

„Want beter dan dit tijdelijk leven is twe goedertierenheid.“

Dan leert het kind van den tijd rusten bij den Vader der eeuwigheid.

Daarvan spreken de Godswaarden, die we heden overdenken.

De broosheid en ijdelheid des menschen wordt hier in bewogen taal bezongen. De dagen des menschen zijn als het gras; gelijk een bloem des velds, alzoo bloeit hij. Als de wind daarover gegaan is zoo is zij niet meer, en hare plaats kent haar niet meer.

Maar daartegenover: de goedertierenheid des Heeren van eeuwigheid tot eeuwigheid over degenen, die Hem vreezen.

Als gras, als teere veldbloemen, zoo is het leven des menschen op aarde. Zoo trekt ook Mozes het in Psalm 90. Israëls weg was zoo dikwijls door dorre woestijnen gegaan. Als men dan aan een bron kwam zag men, in den groenen zoom er omheen, bloemen het kopje opsteken. Ze geurden en fleurden zoo schoon in 't welige steppengras 'n Lust der oogen! 'n Kleine wonderwereld van zachte, teere kleuren en fijne geuren. Kunststukken van Gods hand. Het oog der moede zwervers keek er met verlustiging naar.

Maar de avond daalt. De snerpand koude woestijnwind komt op. De bloempjes rillen en trillen op haar stengeltjes. Ze verflensen. Ze schrompelen ineen. Ze verdorren. De verwelkte bladerkroon valt af. De stengel droogt uit, knakt af. Den volgenden morgen is er geen spoor meer over van die sierlijk pronkende veldbloem.

Ze is niet meer. Straks kunt ge haar plaats niet terugvinden. 't Is als had ze er nooit gestaan.

Zes zijn de dagen des menschen. De dagen. Daar ligt in, dat die mensch onderworpen is aan de wet des tijds. Hij behoort tot de wordende en verwordende dingen. Zijn leven is van tijd tot tijd, want het wordt door data bepaald.

In den tijd wordt hij geboren en hij sterft in den tijd. Wat daartusschen ligt zijn jaren. Eigenlijk maar dagen. Daarom spraken de Oosterlingen van de dagen der jaren des menschen.

Bij minuten, bij seconden legelijk wordt die tijd ons toegemeten. Meer dan een en dertig miljoen maal is in het afgeloopen jaar de secondewijzer een streepje verder getrild. Druppelsgewijs werd de tijd ons toegemeten. En elk oogenblik was vluchtig en onzeker bezit.

Hoe haastig gaat de tijd! Wat is een jaar maar kort! En al worden we nog zoo oud, ons leven is slechts een schaduw, een droom, minder dan een handvol.

En toch wordt in dat ongewisse worden van den tijd beslist over ons eeuwig zijn.

Als bloemen zijn de menschen. De kinderen als teere knopjes, in de lente ontloken. In de kracht van het leven staat de bloem vol open. Maar 't is voor kort. Dorrepunt komen aan den bloemkelf; de bladeren vallen af, het schoonste verwelkt. Doodwind komt over de landen gevaren. Een wenk Gods en die wind blaast in den hof van ons leven. Hoeveel jonge knoppen verwelken zonder nog ontleken te zijn! En zelfs de beste namen worden vergeten. Hare plaats kent haar niet meer.

Durven wij die werkelijkheid aan?

Huiveren we niet terug voor dien killen wind des doods? De Oudejaarsavond predikt ons weer onze vergankelijkheid.

Is er iets anders bij ons dan weemoed over wat onherroepelijk voorbij is, en heenvloed als een schaduw?

O, als er niets anders was dan die prediking der vergankelijkheid, van die teere bloemen en van dat gewisse verwelken — wat zou het leven nameloos droef zijn.

Waar is de troost der menschen zonder God, nu weer een jaar weegleed onder hun handen?

Ze hebben geluk gezocht, maar het nergens gevonden.

Hoe kunnen ze tevreden zijn over hun arme leegte leven?

En wij dan?

O zeker, daar is bij ons diepe schaamte en schuldbesef in de boeken van dit jaar, waarin het rentmeesterschap over onze uren is opgeschreven, voor het oog van den grooten Meester gelegd worden. Wij kunnen niet anders bidden dan: Gena, o God, gena!

Maar juist als onze ziel zoo door schuldbesef getroffen en verslagen is kan ons geloof rust vinden bij den eeuwig God.

Wij zijn van den tijd tot den tijd.

Maar Hij is van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Daarom is ook zijne goedertierenheid van geslacht tot geslacht over allen, die Hem vreezen.

In den wielenden jagenden stroom des tijds zou het zwakke scheepje van ons leven verzwoegen worden. Maar hier wordt het anker des geloofs uitgeworpen en het houdt in de rots der eeuwigheid.

De tijd moge voortsnelen, door het geloof is er vastheid, rust, zekerheid, vertrouwen.

Maar dan ook alleen als onze ziel rust in de vrije gunst van den Gods des Verbonds, in Zijn eeuwig trouw, die nooit wankelt, nooit wijkt of bezwijkt.

Hier is het Verbond der genade in al zijn kracht en heerlijkheid; in al zijn rijken troost. Daarom predikt dit woord Christus, in Wien de goedertierenheid Gods verschenen is en uit Wiens volheid zij wordt genoten.

Hoe staan wij bij het stervend jaar tegenover dit heilig evangelie?

Dat wij ijdele, nietige schepselen, brooze bloemen zijn, we zien het dagelijks bevestigd.

Maar zet die waarheid onze ziel in actie?

Hebben we uit de diepte dier ellende met hart en mond geroepen tot God?

Dan zijn wij als schepselen van den tijd door genade geleid tot de eeuwig goedertierenheid des Heeren. En die gunst onzes Gods zal over die Hem vreezen dezelfde zijn tot in eeuwigheid.

Laten dan de jaren heensnelen.

Laat alles verouderen als een kleed.

Onze God verandert niet.

Gelukkig alleen de mensch, die in de wereld der wordende dingen het blijvend goed in zijn God heeft door Christus. Zijn trouw wankelt nooit en Hij gedenkt eeuwig aan Zijn Verbond.

Dit leert bidden: „Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen.“

En de lieflijkheid des Heeren onzes Gods zij over ons, en bevestig Hij het werk onzer handen over ons; ja, het werk onzer handen, bevestig dat.“

M.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

XVII. (Slot).

Buitenlandsche Kerken.

De korrespondentie met Buitenlandsche Kerken vormde één der groote onderwerpen op het agendum.

De behandeling daarvan nam een middag en een morgen in beslag.

Waar echter schrijver dezes rapporteur der Commissie was, zal hij daarover geen indrukken geven, maar sommige voornamen punten even toelichten.

Het punt was hier voorzeker de korrespondentie met de Belgische Zendingkerk.

Niet voor het eerst kwam deze kwestie op een Synodale vergadering ter sprake.

Reeds bij de samenstelling der Kerkengroepen, voortgekomen uit de afscheiding en de Doleantie, maakte het een zaak van overweging uit of de korrespondentie met de Belgische Zendingkerk wel kon worden bestendigd.

Deze kwestie sleept dus reeds meer dan dertig jaren.

En de toestand in die kerk is sinds dien tijd zeer veranderd.

Destijds waren er nog in het Vlaamsche gedeelte van België Gereformeerde predikanten, die met Gereformeerde predikanten in ons land in nauwe relatie stonden.

In het Waalsche gedeelte waren er ook, die orthodox konden worden genoemd.

Maar de kerk als kerk was toen reeds dieper gezonken dan de Nederlandsche Hervormde Kerk ten onzent.

Een paar maal gingen er Deputaties van onze Kerken heen.

Boch er trad geen gunstige verandering in.

Zij, die naar Gereformeerde belijden ook kerke-lijk wenschten te leven, konden het er niet langer uithouden.

Zij deden pogingen om de Belgische Zendingkerk tot reformatie te brengen. Zij wekten haar daartoe dringend en broederlijk op.

Evenwel klopten zij aan doovemans deur.

Toen namen zij zelf krachtens het ambt der geloovigen de reformatie ter hand.

Zoo kwam in het laatste van 1894 de Gereformeerde Kerk te Brussel tot openbaring, in het begin van 1899 die te Antwerpen.

De voorstelling, hier en daar gegeven, dat de leden dier kerken eenvoudig uit de Belgische Zendingkerk evenals uit de Staatskerk zouden zijn weggelopen is met de historische feiten in flagranten strijd.

De documenten, welke hierop betrekking hebben, zijn nog voorhanden. Zelf heb ik eenige ervan onder de oogen gehad.

„Toch bleef de korrespondentie nog bestendigd.“

Hoe wonderlijk dit ook moge schijnen, men handelde blijkbaar zoo, omdat oude banden nog trokken en omdat men nog altijd eenige hoop bleef koesteren.

Die hoop beschaamde.

In het Walenland heeft het modernisme vrijwel alleen-zeggenschap verkregen. De uitzonderingen onder de predikanten vormen een verdwijnende minderheid.

Het Vlaamsche deel bleef orthodoxer, maar bepaald Gereformeerde elementen werden hoe langer hoe schaarscher en hun invloed was gering.

Men voelt den misstand, welke hieruit werd geboren.

Op grond van de korrespondentie zouden h.v. moderne en ethische predikanten op onze kunsels kunnen optreden.

En al is dit voorzover wij weten, nooit voorgekomen, het recht daartoe bestond toch.

Trouwens, de heele korrespondentie had geen zin meer.

Immers, korrespondentie onderhouden onze kerken alleen met die kerken in het buitenland, die niet slechts nominaal, maar ook daadwerkelijk op den bodem van onze Gereformeerde belijdenis staan.

En al zijn er misschien nog kleine Gereformeerde overblijfsels in de Belgische Zendingkerk, die maken de kerk nog niet Gereformeerde.

Al meer drong in onze kerken het besef door, dat zulk een korrespondentie niet dan schade aan het Gereformeerde samenleven kon berokkenen, dat hier tweemaal weegsteen werd gebruikt, een voor het binnenland en een voor het buitenland.

Onze laatste Synodes hielden zich hierna dan ook bezig.

De Deputaten, die op de Synode van Groningen rapport hadden uit te brengen, oordeelden dan ook, dat de korrespondentie niet „zonder meer“ kon worden bestendigd, zij wilden, dat er van de Synode een ernstige vermaning om de reformatie ter hand te nemen tot de Synode der Belgische Zendingkerk zou uitgaan, en dat, mocht hierna geen gehoor worden gegeven, de Gereformeerde elementen in de Belgische Zendingkerk en zedelijk en financieel door onze kerken zouden worden gesteund.

Dit was ongetwijfeld een stap in de goede richting.

Maar de Synode vond geen enkele reden, waarom niet nog verder zou worden gegaan.

Op die manier zou de kwestie toch weer slepend blijven.

Zij ging op de idee van Deputaten in om tot de eerstvolgende Synode der Belgische Christelijke Zendingkerk een schrijven te richten, waarin zij er ernstig op gewezen wordt, dat zij van 's Heeren wege geroepen is de confessie belgica tegen dwaalleer en dwaalleers in haar midden te handhaven en deze leertucht te oefenen.

Doch zij preciseerde dit nog nader.

Zij verbond er de waarschuwing aan, dat, wanneer de Synode der Belgische Zendingkerk dit onverhoopt mocht nalaten, de korrespondentie met haar kerk zeer tot leedwezen van de Gereformeerde Kerken, moet worden afgebroken, met het oog waarop op een spoedig antwoord werd aangedrongen.

Ook zag zij de mogelijkheid onder de oogen welke helaas wel werkelijk zal worden — dat of geen antwoord of een weigerend antwoord zal worden ontvangen.

Daarom dreig zij haar deputaten op, om, zoo binnen zes maanden na de sluiting van de Synode der Belgische Zendingkerk, welke in 1928 zal worden gehouden, geen of een weigerend antwoord is ingekomen aan den secretaris der Belgische Zendingkerk mede te deelen, dat de verbreking der korrespondentie een voldongen feit is geworden.

Maar wat dan?

Om overeenkomstig het voorstel der Deputaten Gereformeerde kringen in de Belgische Zendingkerk en geestelijk en financieel te steunen, ontmoette bij haar ernstige bezwaren.

Dit zoo kunnen geschieden ingeval er geen Gereformeerde Kerken in België waren en deze niet haar zorg over de Gereformeerden in heel België uitsprekten.

Maar wij hebben, op het oogenblik in België niet alleen de Gereformeerde Kerken van Brussel en Antwerpen, maar ook die van Gent.

Deze hebben het territoir onder elkander verdeeld.

In het „Jaarboek“ van 1927 leest men b.v. bij

de kerk-
achtig in
goewen,
deren te
l'uers te
Men k
hiernee-
plaatsen.
Waar
drie pla-
ten in
paar te-
rum van
kring te
van Ant-
Men
de Ger-
telijk en
Dan 2
kerken i
Want
de ande
bij ons.
En d
hooren
ons van
Het z
Synode-
Ned. He
alle mo-
verlenei
Wat
zeggen?
Zou d
'34 en
Welnu
de Dole-
En al
afzonder
den ste-
ontvan-
Ik sch
maar ee
Zij ste
aangeleg
gedurende
om van
de hoog-
Neen,
punt de
Zij te
korrespo-
gen en
zijn ziel
België t
niet tot
van een
Ook zull
opgewek
takt te
Tegen
meer va
Hierin
Oude
moedigs.
Maar
in Zijn
terugged-
Toen i
te Antw-
keerde,
deze do-
De se
de korre-
verkeerd
En me
gen en
was afge-
Een t
loch een
zoek van
Gärlit:
ponder
Destijds
ponden
Reden
omtren-
dagsopva
Hierbij
Benthein
viering, r
in verba
Heeft
alle eep
monien.
heven.
Zietda-
Het ge
of Geref
Of de
valting e
formeerde
Benthein
hadden
meer zo-
persoon-
koesterde
Deputa

deur.
mbt der ge-
de Gerefor-
ing in het
ven, dat de
gische Zen-
zouden zijn
niten in fla-
ekking heb-
enige ervan
esendigd.
n, men han-
nog trok-
hoop bleef
isma vrijwel
zonderingen
verdwijnende
er, maar be-
hoe langer
gering.
niet- werd
zouden b.v.
onze kansels
nooit voor-
toch-
ie had geen
en onze ker-
itenland, die
lwerkelijk op
te belijdenis
ine Gerefor-
zondingskerk
erd.
besef door,
schade aan
rkenen, dat
ikt, een voor-
enland.
hiernee dan
in Groningen
deelden dan
onder meer
dat er van
in de refor-
de der Bel-
dat, mocht
en, de Gere-
Zondingskerk
erken zouden
e goede rich-
den waarom
th weer slec-
n in om tot
ie Christelijke
u, waarin zij
ij van 's Hee-
belgica tegen
dden te hand-
an, dat, wan-
dingskerk dit
ondenzie met
de Gerefor-
ken, met het
rd werd aan-
de oogen —
len — dat of
oord zal wor-
op, om, zoo
an de Synode
in 1928 zal
end antwoord
der Belgische
de verbreking
is geworden.
ler Deputaten
che Zondings-
steunen, ont-
er geen Gere-
en deze niet
n heel België
dik in België
i van Brussel
ent.
elkander ver-
men b.v. bij

de kerk van Brussel „attesten voor personen, woonachtig in de provincie Luxemburg, Namen, Henegouwen, Brabant, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen ten Westen van de lijn Hulst—St. Nicolaas—Puers te zenden naar de kerk van Brussel”.

Men kan het voorstel van Deputaten alzo niet hiernee rechtvaardigen, dat er slechts op drie plaatsen Gereformeerde Kerken zijn.

Waar dan nog bij komt, dat er buiten deze drie plaatsen niet zoo veel Gereformeerde elementen in de Zondingskerk zijn. Waarschijnlijk een paar te Oostende, dat tot het kerkelijk territorium van Brussel behoort. De kleine Gereformeerde kring te Mechelen leeft bij de Gereformeerde Kerk van Antwerpen in.

Men stelle zich nu eens voor, dat onze kerken de Gereformeerde kringen in de Zondingskerk geestelijk en financieel gingen steunen.

Dan zouden zij daardoor in feite onze eigen kerken in België tegenwerken.

Want deze vermanen gedurig Gereformeerden uit de andere kerken: gij hoort daar niet, gij hoort bij ons. Waarom laat gij ons alleen strijden?

En de anderen zouden kunnen antwoorden: hooren wij bij u? En uw Synode heeft besloten ons van alle kanten te steunen? Hoe rijmt gij dat?

Het zou precies hetzelfde zijn, als wanneer de Synode opdracht gaf Gereformeerde kringen in de Ned. Herv. of ook de Gereformeerde gemeenten alle mogelijke geestelijke en financiële hulp te verleenen.

Wat zouden de plaatselijke kerken daarvan zeggen?

Zou dit geen miskenning zijn van de actie van '34 en '86?

Welnu, evenzeer zou het miskenning wezen van de Doleantie in België.

En als men toch geld voor België zou willen afzonderen, waarom dit niet liever gevoegd bij den steun, welke onze kerken in België reeds ontvangen en welke waarlijk niet te hoog is?

Ik schrijf dit natuurlijk niet om Deputaten ook maar eenigszins een verwijt te maken.

Zij stonden inderdaad voor een hoogst moeilijke aangelegenheid. Men moet eigenlijk zelf in België gedurende niet al te korten tijd gewoond hebben, om van de historie en de toestanden geheel op de hoogte te zijn.

Neen, ik schreef dit uitsluitend om het standpunt der Synode te verklaren.

Zij toch bepaalde, dat bij verbreking van de korrespondentie Deputaten aan Gereformeerde kringen en personen te schrijven „dat zij geroepen zijn zich bij een der Gereformeerde Kerken in België te voegen en waar zoodanige kerk nog niet tot openbaring is gekomen, die met behulp van één der kerken tot openbaring te brengen”. Ook zullen dan onze Gereformeerde Kerken worden opgewekt om met die kringen en personen kontakt te zoeken.

Tegen het einde van 1929 hooren we hier dus meer van.

Hiernee is dan een kwestie van jaren opgelost. Oude banden verbreken heeft steeds iets weemoedigs.

Maar waar het gaat om de eer van Christus in Zijn Kerken, mag ook voor het pijnlijke niet teruggedeinsd.

Toen ik ongeveer een maand geleden weer eens te Antwerpen te midden van de broeders verkeerde, sprak men zijn warme blijdschap uit over deze doortastende daad der Synode.

De scheeve positie, waarin onze kerken door de korrespondentie met de Belgische Zondingskerk verkeerde, zag men daarin recht gezet.

En men was dankbaar, dat het gevaar om kringen en personen in de Zondingskerk te steunen, was afgewend.

Een tweede punt, dat wel een kortere, maar toch eenige discussie uitlokte, liep over het verzoek van de „Freie Evangelische Gemeinde” te Görlitz om met onze kerken in korrespondentie te treden.

Destijds was door de classis Bentheim de korrespondentie met deze kleine kerk afgebroken. Reden daartoe was een afwijking van de leer omtrent de zedewet en speciaal omtrent de Zondagsopvatting, zoo bleek ter Synode.

Hierbij ging het niet volgens de broeders te Bentheim om een ruimere of strengere Zondagsviering, maar om het karakter van het vierde gebod in verband met de andere geboden.

Heeft het vierde gebod blijvende beteekenis voor alle eeuwen of behoort de zedewet tot de ceremoniën, welke door Christus' komst zijn opgeheven.

Zietdaar de kern van de kwestie. Het gold hier alzo de tegenstelling: Luthersche of Gereformeerde op dit punt.

Of de gemeente Görlitz thans haar vroegere opvatting geheel had laten varen en thans de Gereformeerde waren toegedaan, konden de kerken uit Bentheim en Oost-Friesland niet verzekeren. Wel hadden zij den indruk, dat deze afwijking niet meer zoo op den voorgrond stond. En voor den persoon van Ds Graefe, predikant van Görlitz, koesterden zij bijzondere genegenheid.

Deputaten hadden ook met Ds Graefe gekonfo-

reerd en oordeelden niet dan gunstig over hem. De Synode wilde daarop niets afdingen.

Terecht overwoog zij echter, dat de korrespondentie niet werd aangegaan met een predikant, maar met een kerk of met kerken.

Als een predikant naar elders vertrekt, emeritus wordt of overlijdt, dan blijft de korrespondentie voortbestaan.

Daarom achtte zij het noodig, dat bij de Vrije Evangelische Gemeente te Görlitz zelf een onderzoek werd ingesteld naar haar belijdenis en het handhaven dier belijdenis.

Deze zaak ging de Synode zeer ter harte.

Dit blijkt wel uit haar besluit „afgevaardigde(n) te zenden naar de Freie Evangelische Gemeinde te Görlitz en zoo mogelijk ook naar die van Breslau om naar den kerkelijken toestand aldaar een grondig onderzoek in te stellen, zoo noodig tot verdere reformatie op te wekken, daarbij in dat geval krachtig hulp te verleenen en op de eerstvolgende Generale Synode van de bevindingen van deze(n) afgevaardigde(n) rapport uit te brengen en advies te geven over het verzoek van de Freie Evangelische Gemeinde te Görlitz om met onze kerken in korrespondentie te treden”.

Na is Görlitz niet naast de deur.

Maar allicht kunnen Deputaten deze plaats aandoen op een van hun andere reizen.

Men vrage niet of onze kerken er zooveel belang bij hebben met zulk een kleine gemeente korrespondentie te onderhouden.

Klein of groot mag hier geen onderscheid maken.

Het is zeer goed mogelijk, dat Görlitz meer de hulp van onze kerken behoeft dan onze kerken die van Görlitz.

Doch dan behoort het ons een eers te zijn een overblijfsel te sterken, dat anders wellicht sterven zou.

Bovendien mag men het kleine niet verachten. Het kon blijken een kern te zijn, dat in het groote Duitschland voor de Gereformeerde belijdenis bijzondere waarde heeft.

Het Gereformeerde element is nog bijster zwak. Dankbaar zijn wij voor wat de Heere ons geschonken heeft in de kerken van Bentheim en Oost-Friesland, van Westfalen en Rijn-Pruisen.

Tot vóór kort hadden wij ook nog veel hoop gevestigd op den „Gereformeerden Bond”.

Zorg vervult evenwel ons hart, nu het Barthianisme daarin zulk een sterken invloed krijgt, zelfs op mannen, in wie wij zagen de kloeke dragers van de echt Gereformeerde gedachte.

Nog laten we alle hoop niet varen.

Misschien komt er bezinning.

Nu van alle kanten de kritiek tegen Barth loebreekt, zullen mogelijk ook in den Gereformeerden Bond de oogen voor Barths eenzijdigheden en afwijkingen opengaan.

Wij wenschen dat van heeler harte.

Doch zekerheid hebben we hiertrent niet.

Wanneer nu echter in een paar kleine kerken het licht van de zuivere Gereformeerde waarheid schijnt en wij iets zouden vermogen om de actie, welke er van die gemeenten uitgaat, te verhoogen, zou dit zegenrijke gevolgen kunnen hebben.

Hieraan houden we vast: het Calvinisme is reeds internationaal en behoort het nog meer te worden.

Daarom was het ook zulk een kostelijk besluit van de Synode om haar Deputaten op te dragen zoo mogelijk een propagandageschrijftje op te stellen of te doen opstellen.

Daarin zal een kort overzicht worden geboden van de geschiedenis, de belijdenis, de kerkinrichting, den zendingsarbeid, het werk der barmhertigheid en de statistiek onzer kerken.

Dit zal dan vertaald worden in het Engelsch, Duitsch, Fransch en Hongaarsch.

En zoo zal het dan in het buitenland worden verspreid.

Natuurlijk is eerste eisch, dat het bezield worde geschreven.

Aan een kroniekmatig verslag en aan enkel dorre cijfers heeft men in het buitenland niets.

Neen, dit kleine geschrift zal het karakter van een getuigenis moeten dragen.

Het heeft de waarheid, de kracht en de schoonheid van de Gereformeerde belijdenis te doen schitteren.

Het heeft de schatten te ontsluiten, welke het Calvinistisch Christendom boven alle ander Christendom bezit, maar voor velen nog verborgen zijn.

Het heeft de begeerte op te wekken om er meer van te leeren kennen.

Het moet onder den zegen des Heeren drijven tot reformatie.

Dit moet de grondtoon zijn: wij hebben het meerdere licht van God ontvangen en nu willen wij gaarne er zooveel, als maar mogelijk is in doen deelen.

Uit dit boekje moet spreken het heilige besef van wereldroeping, welke onze kerken hebben.

Totnogtoe gaf men in het buitenland wel voorlichting op verzaderingen. Daar kreeg men gewoonlijk een spreekwoord van twintig, soms zelfs van tien minuten. Het spreekt vanzelf, dat daarin ongeveer niets gezegd kan worden. En men behoeft niet te vragen, hoe weinig er van dit weinigje in het geheugen bleef hangen.

Ook zijn er vroeger wel eens enkele artikelen in buitenlandse tijdschriften geschreven. Doch een tijdschriftartikel heeft altijd slechts betrekkelijke waarde. Meestal worden de tijdschriften in portefeuille gelezen. En ook, indien men erop geabonneerd is, komt men er niet licht toe oude jaargangen weer op te slaan. Alleen een snuffelaar neemt er soms nog notitie van.

Doch een afzonderlijk boekje kan in deze betrekkelijk werk verrichten.

Vooraf waar het in de bedoeling van de Synode ligt het ook voor partikulieren, die in het buitenland relaties hebben of zich daarheen begeven tegen den kostenden prijs beschikbaar te stellen. Verschijne het spoedig.

Nog een ander middel nam de Synode te haat om het kontakt met de buitenlandse Kerken te steygen.

Als steeds werd ook nu aan Deputaten opgedragen zich op de hoogte te blijven stellen van wat er in de buitenlandse Kerken, waarmee wij in korrespondentie staan, voorvalt.

Deputaten kweten zich totnogtoe hiervan door afvaardiging naar Synodes van buitenlandse Kerken en het zich abonneeren op buitenlandse kerkelijke periodieken.

Van de reizen werd verslag uitgebracht. Maar van verdere oriëntering niet.

Nu bepaalde de Synode echter, dat zij niet alleen zichzelf op de hoogte zouden houden, maar dat zij over drie jaar ook de Synode op de hoogte zouden brengen.

En dat niet maar van bepaalde toestanden in enkele, maar in alle kerken, waarmee wij korrespondentie voeren.

Als bijzondere punten noemde de Synode: de brandende kwesties, welke er in die kerken zijn;

het handhaven der belijdenis;

het zendingswerk;

de jeugdactie.

Natuurlijk zal daarvoor, behalve kennisneming van wat in de desbetreffende bladen verschijnt, ook wel speciale korrespondentie met die verschillende kerken noodzakelijk zijn.

De arbeid der Deputaten wordt hierdoor zonder twijfel verzwaaard.

Doch zoo alleen kan de korrespondentie tot haar recht komen.

Een soms vluchtig bezoek aan elkanders Synodes is niet genoeg.

Er moet een meer blijvend kontakt ontstaan.

Zoo kunnen wij van buitenlandse kerken leeren en buitenlandse kerken van ons.

Zoo kan een Gereformeerde oecumenische Synode worden voorbereid.

Zoo is eerst waarlijk samenleven mogelijk.

Van groot gewicht in deze is ook, dat de Synode besloot om geen wijzigingen of aanvullingen in belijdenisschriften, liturgische gebeden en formulieren zullen worden aangebracht, zonder de buitenlandse kerken, waarmee wij in korrespondentie staan en die dezelfde formulieren gebruiken, te hebben geraadpleegd.

Alsook, dat over voorstellen, welke bij onze Synodes worden ingediend en ook voor onze buitenlandse kerken van belang zijn — wij noemen hier de kwesties van de echtscheiding, van het vrouwenkiesrecht, van de krankencommunie — geen beslissing zal worden genomen zonder dat vóór deze kerken zijn geraadpleegd.

Vanzelf zal het eerst wat moeite kosten om hier den wagen in het goede spoor te rijden.

Omdat de totnogtoe gevoerde korrespondentie zoo weinig intens was, vlotte het nog niet erg. Zoo b.v. bij de vragen, welke tot de buitenlandse kerken gericht zijn inzake de uitbreiding der belijdenis.

Maar loopt het eenmaal, dan krijgt de korrespondentie verhoogde beteekenis.

Met het indienen der rapporten behoort hiernee natuurlijk te worden gerekend.

De buitenlandse kerken kunnen niet anders dan door haar Synodes antwoorden.

En die worden op verschillende tijdstippen gehouden.

Daarom moest het onder ons regel worden om de rapporten niet op het uiterste van den gestelden termijn, nog minder na den gestelden termijn, maar zoo lang mogelijk daarvóór gereed te hebben.

Dan wordt het haperen van het zeer ingewikkelde raderwerk dezer korrespondentie tot een minimum gereduceerd.

Gaat daarbij de stoot van ons uit, dan mag van de zijde der buitenlandse kerken gerekend worden op wederkerigheid.

Eerste eisch is, dat wij energiek aanpakken.

Om nu van andere punten, welke aan de orde kwamen te zwijgen, niet omdat ze onbelangrijk zijn, maar omdat het niet aangaat alles toe te lichten, spreken we nog even over de financiën.

De laatste Synodes voteerden hiervoor een som van f6000.

Maar in het begin werd reeds van de Moderamentafel geïnspireerd, dat het bedrag ditmaal niet hoger kon zijn dan f2000.

Nu kan men met f2000 voor dit werk al heel weinig uitrichten.

Als argument voor deze verlaging werd aangevoerd de zware lasten, welke onze kerken tengevolge van de Synodes van Assen en Groningen hadden te dragen.

De betrekkelijke waarde van dit argument kon niet worden ontkend.

Toch vonden velen het spijtig.

Er werden nog denkbeelden geopperd om 5000 of 4000 gulden te voteeren.

De Commissie wees er op, dat het bedrag eigenlijk niet lager kon worden gesteld dan f6000, maar gezien de ongunstige financiële omstandigheden stelde zij voor f3000, wat door de Synode werd goedgevonden.

Er werd echter krachtig tegen gewaarschuwd, dat dit geen precedent zou scheppen voor de toekomst.

De gevolgen van deze lage votatie zullen zich in deze drie jaar wel laten gevoelen.

De afvaardiging naar buitenlandsche Synodes moet zeer worden beperkt.

Moge Arnhem er beter voor staan.

De bezuiniging door een doelmatiger werkwijze van de Synode verkregen zou dit belang van den eersten rang ongetwijfeld kunnen batig.

Radio-kerkdienst.

De Synode scheen bij de behandeling van deze zaak in snelheid met de radio te willen wedijveren.

De Commissie kwam met een uitgewerkt voorstel, waarvan dit de hoofdmoot was, dat er drie radio-deputaten zouden worden benoemd om de uitzending van kerkdiensten van Geref. Kerken te bevorderen en voor hen een opdracht en instructie vast te stellen.

Dit voorstel vloog erdoor.

De Tazelaar was van Rotterdam overgekomen om deze zaak te bepleiten.

Of hij in de Commissie gelegenheid had zijn pleidooi te houden weet ik niet. Maar op de Synode bleef het bij gebrek aan bestrijders achterwege.

De hartelijke toespraak van den praeses maakte echter de reis goed.

Alles kan wel niet zoo vlot van stapel lopen. Doch het kon toch vaker geschieden.

Op het verzoek van de kerk van Bloemendaal om haar zender te maken tot het zendstation der Geref. Kerken in Nederland, moest afwijzend worden beschikt. Ook hierbij bleef discussie achterwege. Hoewel de Synode het initiatief van deze kerk waardeerde, hadden betrouwbare indicaties betreffende ministeriële beslissing deze deur in het slot geworpen. Het gebruik van Bloemendaals zender bleef in verband daarmee „volstagen onmogelijk“.

Zich beroepbaar stellen.

Herhaaldelijk is erover geklaagd, dat kandidaten na afgelegd praeparatoir examen zich voor langen tijd of soms zelfs voor altijd zich aan beroeping door de kerken onttrekken.

Wij hebben vóór de Synode hierover in den breede geschreven.

De Synode vond er dit op, dat het praeparatoir examen slechts voor één jaar de bevoegdheid om te proponeeren verleent, dat dit verlot opnieuw met een jaar kan worden verlengd, indien het drie maanden voor het verstrijken van den termijn met opgave van redenen wordt aangevraagd en dat dit besluit terugwerkende kracht heeft, met dien verstande, dat de termijn van één jaar geacht wordt voor hen op 1 October 1928 verstreken te zijn.

Dit besluit heeft ons niet geheel bevredigd.

De termijn van 1 October 1928 achten wij niet juist. Men kon berekenen, dat dan de Acta nog niet verschenen zouden zijn. En die toch lichten de kerken pas officieel in. Wij lazen dan ook tot dusver niet, dat eenig proponent, die daarvoor in de termen viel, zich bij zijn classis om verlenging heeft gemeld. Zij preken blijkbaar listig voort, als ware er te Groningen geen besluit gevallen. En formeel valt er tegen hun handeling weinig in te brengen.

Mogelijk blijft heel dit besluit wel een doode letter.

Daarenboven is er nog een andere zwartigheid.

De praktijk van het zich beroepbaar of zich niet beroepbaar stellen is daarmee nog niet uit de wereld.

Lie wordt eigenlijk gesanctioneerd.

Het met goed gevolg afgelegd praeparatoir examen geeft thans de bevoegdheid om gedurende één jaar te proponeeren.

Alles goed en wel.

Maar dat houdt natuurlijk niet in, dat zulk een proponent eerst over een jaar beroepbaar is.

Velen wenschen dit niet eens.

Gaarne proponeeren zij gedurende een paar maanden in de kerken om zich in ons kerkelijk leven te oriënteren, wat heel deugdelijk is. Maar daarna wenschen zij de pastorie in te gaan.

Wat moeten dezen nu doen?

Weer de oude methode van het zelfbeschikkingrecht volgen en publiceren: ondergeteekende stelt zich eerst na den zooveelsten beroepbaar, of hoffelijker, wenschte gaarne na den zooveelsten een beroep in overweging te nemen.

Voldeet een kerk niet aan dit verzoek en beroept zij hem eer, dan ziet hij zich genoodzaakt bekend te maken: wegens het ontvangen beroep van de kerk van A. stel ik mij van nu af beroepbaar.

Of een ander geval.

Een proponent wil doorstudeeren.

De Synode gunt hem voorloopig één jaar.

Hoe moet hij doen weten, dat hij van dien gunst gebruik maakt?

Afweer door te melden: ik stel mij dit jaar niet beroepbaar.

En als een kerk hem toch beroept? Dan heeft hij aan het Synode-besluit niets.

Van welken kant wij dit besluit bekijken, wij kunnen het niet bewonderen.

Toch hebben wij op de Synode er niet over gesproken.

Wij hebben de gedachte, vroeger door ons voorgedragen, niet bepleit.

Misschien vraagt men: waarom niet?

Omdat wij er naar verlangden, dat de Synode ook eens eindigen zou.

Maar vooral, omdat wij zouden wenschen, dat er uit de kerken een zeer belijnd voorstel komt.

Het Nieuw-Testamentisch kerklied.

Dat de Synode op het verzoek van eenige broeders om aan het zoogenaamde „Nieuw-Testamentische Kerklied“ een plaats te geven in onzen eeredienst, niet in te gaan, blijkt misverstaan.

Ook Dr Beets sprak er in „The Banner“ zijn teleurstelling over uit.

Misschien draagt de korte publikatie van het Synodale besluit daaraan eenige schuld.

Door de uitspraak der Synode toch is omtrent de uitbreiding van den bundel „Eenige Gezangen“ nog niets beslist.

Dat kan eerst, wanneer de „Liturgie-commissie“ met haar werk klaar is. Die heeft ook over deze materie te adviseeren.

En gelijk wij reeds zeiden: de „Liturgie-Commissie“ had haar arbeid vóór de Synode voor het grootste deel gereed.

Men mag verwachten, dat zij haar rapport binnenkort zal indienen.

En nu zou het toch niet goed geweest zijn, indien de Synode over de zoogenaamde gezangen-kwestie incidenteel had beslist en daarmee dat deel van het werk der Commissie overbodig had gemaakt.

Verstrooide Gereformeerden in Indië

Indien alle rapporten zoo waren ingekleed als dat van Dr Harrenstein van Amsterdam over de „Verstrooide Gereformeerden in Indië“, dan zou de Synode nooit een sament moment opleveren.

Het was een genot om zijn verslag en pleitroede aan te hooren.

Moge het voor de kerken een even groot genot zijn om aan den wensch der Synode te voldoen en voor dezen zoo noodzakelijken arbeid meer te offeren!

Buitenlandsche Candidaten en Predikanten.

De Commissie, welke over dit punt te adviseeren had, was met haar Rapport niet gelukkig.

Na breede bespreking werd het weer naar haar teruggezonden.

Maar het kwam niet zoo heel veel beter uit den commissarissen oven.

Men gelieve er om te denken, dat onze indrukken subjektief zijn en behooren te zijn!

Als een gerecht voor de tweede maal wordt opgediend moet het al heel onappetijtelijk zijn om het niet te nuttigen.

Zoo verging het mij en waarschijnlijk ook anderen.

Men staat soms voor het geval, dat men zegt: laat eerst een bepaling nu maar eens werken, dan zal men beter zien, wat er aan ontbreekt. In het kort komen de bedoelde besluiten hierop neer:

predikanten en kandidaten uit buitenlandsche kerken, die hier voor slechts enkele weken vertoeven, mogen hier niet optreden, zonder dat zij dit bij de Deputaten voor de korrespondentie hebben aangevraagd en deze daarvoor aan de kerken gunstig hebben geadviseerd;

zij, die voor langeren tijd hier verblijven moeten zich aan een classicaal onderzoek onderwerpen; het colloquium doctum, wat met hen, die hier beroepen worden, door de classis bijgestaan door de Deputaten der Particuliere Synode, zal inzonderheid gaan over de kennis der Gereformeerde leer en kerkregering.

Ds Postma uit Zuid-Afrika vond „die maatregelen te streng“.

Onder hilariteit der Synode deelde hij mede, dat hij gemerkt had, hoe hij reeds had „gesondig“. Hij had n.l. den Zondag tevoren in Kampen „gepreek“. En het ergste achtte hij het „dat die onperfesser hem had doen sondig“. Met de „onperfesser“ bedoelde hij prof. Lindboom, bij wien

hij gelogeerd was geweest en die gezorgd had, dat hij voor de gemeente kon optreden.

De algemeene vroolijkheid over deze woorden bewees, dat de Synode de besluiten, welke zij zou nemen, niet met onverbiddelijken ernst opnam.

Prof. Berkhof uit Amerika merkte op, dat deze voorstellen in de pers van zijn kerk heilig waren aangevallen, dat hijzelf er zich niet zoo warm over gemaakt had, dat hij het wel als iets minder prettigs had gevoeld en drong er op aan, dat de Synode haar besluit althans goed zou motiveeren, opdat de buitenlandsche kerken er geen blijk van wantrouwen in zouden zien.

Helaas moet gekonstateerd, dat zulk een grondige motiveering niet werd gegeven.

In den considerans leest men alleen: „overwegende, dat van predikanten en kandidaten tot den H. Dienst uit buitenlandsche kerken, met welke de Gereformeerde Kerken in Nederland in korrespondentie staan, geen mindere waarborgen dienen gevraagd te worden als (gelieve te lezen: dan) van onze eigen predikanten en kandidaten“.

Deze motiveering is wel wat zwak.

Kerken, die dezelfde belijdenis hebben als wij en deze ook onverzwakt handhaven, bieden immers door de stukken, welke zij aan predikanten en kandidaten, die naar Nederland gaan, denzelfden waarborg?

Als die stukken in orde worden bevonden, mist men krachtens een juiste opvatting der korrespondentie het zedelijk recht om de bezitters daarvan nog eens aan een onderzoek te onderwerpen.

Dat is geen loyaal standpunt.

De fout schuilt voornamelijk hierin, dat men geen onderscheid in de korrespondentie maakt tusschen die kerken, die precies dezelfde belijdenis met ons gemeen hebben en die, welke andere belijdenisschriften als erfenis der historie hebben verkregen. En vooral, dat geen verschil wordt gezien tusschen kerken, die de gemeenschappelijke belijdenisschriften ten volle handhaven en die kerken, waarin de handhaving is verslap.

Daarom wordt het tijd, dat de zaak der korrespondentie in haar geheel eens wordt herzien.

De mogelijkheid moet opengesteld, dat er tusschen buitenlandsche kerken en de onze een overeenkomst wordt aangegaan teneinde kanselgemeenschap zonder voorafgaand onderzoek te verzekeren. Die buitenlandsche kerken kunnen dan in onze Acta met haar namen worden opgenomen.

Ook behoort er over en weer beroepbaarheid van predikanten te zijn.

Natuurlijk komen daarvoor slechts die kerken in aanmerking, wier opleiding van predikanten gelijkwaardig is aan die van ons.

En zulke kerken zijn er. In het buitenland is in sommige kerken de opleiding zeer verbeterd en zij doet voor die bij ons niet onder.

Predikanten, die uit zulke kerken komen, moeten dan niet voor een colloquium doctum worden geplaatst.

Met voldoening kan vastgesteld, dat de Synode van Groningen zekere speling in het colloquium doctum heeft aangebracht.

Het behoeft niet meer een compleet examen te zijn.

Van exegese enz. wordt hier niet meer gesproken, met name worden slechts genoemd de kennis der Gereformeerde leer en kerkregering.

In sommige gevallen zijn deze eischen te gering en staat het de classis vrij ze nog aan te vullen, maar in de gevallen, welke wij speciaal op het oog hebben, zijn ze nog te hoog.

Hoogstens kan men hen dan vragen of zij instemmen met de beslissingen van Assen inzake de vier bekende bijzonderheden, omdat men dien strijd in het buitenland niet dan bij geruchte kent. Dit zouden wij wel willen aanbevelen.

Maar overigens zal men goed doen alle overbodige barrières op te ruimen.

Ook het internationale Gereformeerde kerk lijke verkeer moet van alle belemmeringen bevrijd, inzonder dat met waakzaamheid van de zuiverheid in het belijden kan geschieden.

En naar onze meening kan dat heel goed.

Doch dan moeten velen onzer een paar trappen lager gaan staan.

Er zijn er toch die gelooven, dat goed Gereformeerden alleen in Nederland worden gevonden.

Wat is een onbekendheid, die niet al een anderen voor ons onbeminde maakt, maar ons ook onbeminde bij anderen maakt.

Wanneer sommigen in het buitenland de Nederlandsche Gereformeerde den hooggevoeligheid verwijten, hebben zij ongelijk.

Want zij generaliseeren.

Dat er evenwel onder ons in deze hooggevoeligheid zit, kan niet worden ontkend.

Zoo spoedig mogelijk moeten er dan ook tal van douane-huisjes bij ons gesloopt.

Overigens lijdt ook het besluit der Generale Synode, dat wij hier bespreken, aan onduidelijkheid.

Het maakt onderscheid tusschen „enkele weken“ en „voor langeren tijd“.

„Enkele weken“ zal toch wel niet „enkele maanden“ beteekenen.

Ik kan mij echter voorstellen, dat b.v. een predikant uit Amerika, die nog veel familie in Nederland heeft, hier voor drie of vier maanden wenscht te blijven.

Wat m
Zich a
ijdelijk r
Maar v
kiezen en
en alzo
In zoo
is voorz
Mij dus
op de S
En d
doch ke
sche ke
In de
den ge
Daarv
worden
Men he
en Oost
hun pred
omdat zij
kanten h
Welnu,
Daarteg
Maar d
buitenland
reden n
Men m
die in B
stellen.
Een un
pathie n
Men sp
De ve
eischt dit
Dus: d
over doer
Het zo
neer e
daartoe
Synode
ning aa

Niet all
burg had
op een je
het mode
hartelijke
evangelisa
Daarom
men het.
Deze z
en er is
verdient.
Dit we
In Belg
Amerika
Geen k
De ev
beurzen.
Rome i
bladen be
ger als e
er lange
Deze ex
allesbehal
Mogen
blijven?
Hebben
de oudst
Is het
land, dat
landsche
lijdenis t
De oor
telijk vee
Akkers.
Hier w
geloovige
De ben
tijd na d
op hun l
Mede o
deeldheid,
sel versel
in Nederl
Er is e
Deze ka
en voor h

Oorspro
breeder a
Tijd en
king.
We gev
besluiten,
begrijpeli
Niet zo
nen word
De ster
den ingek
een zin
Hoe hij
handelen
node wel
Zij star
nauw ver

zorgd had,
n.
ze woorden
elke zij zou
it opnam.
p, dat deze
tellig waren
zoo warm
iets minder
aan, dat de
motieven,
en blijfs van
k en gron-
n: „overwe-
aten tot den
met welke
d in corten-
borgen die
te lezen,
candidaten”.
den als wij
bieden im-
predikanten
aan, denzelf-
onden, mist
r korres, on-
ers daarvan
werpen.
n, dat men
e maakt tis-
de belijdenis
elke andere
te hebben
il wo di ge-
schappelijke
en die ker-
pt
der korres-
herzien.
dat er tus-
ze een over-
anselgemeen-
e verzekeren.
dan in onze
enen.
roepbaarheid
die kerken
edikanten ge-
nitenland is
er verbeterd
ader.
komen, moe-
stum worden
it de Synode
t colloquium
leet examen
meer gespro-
emd de ken-
geering.
schen te ge-
nog aan te
wij speciaal
hoog.
en of zij in-
Assen inzake
lat men d'en
eruchte kent
n.
en alle over-
de kerk lijke
n bevrijd, in-
le zuiverheid
eel goed.
paar trappen
t goed Gere-
en gevonden.
leem anderen
is ook onbe-
dauld de Ne-
beligheid ver-
hooggevoelig-
dan ook tal
der Generale
du delijkheid.
„enkele we-
enkele man-
b.v. een pre-
mie in Ne-
niet maanden

Wat moet hij dan doen?
Zich aanmelden bij de classis, waaronder hij
tijdelijk ressorteert?
Maar waarschijnlijk zal hij geen vast domicilie
kiezen en nu eens hier, dan eens daar logeeren
en alzo zijn gunsten verdeelen.
In zoo'n geval, wat heelmaal niet ondenkbaar
is, voorziet het besluit niet.
Mij dunkt dit scheepje moet nog eens
op de Synodale helling.
En dan beslisse men niet eenzijdig,
doch kenne er vooral onze buitenland-
sche kerken in.
In deze behoort een accoord te wor-
den getroffen.
Daaronder moet ook het colloquium doctum
worden begrepen.
Men heeft verklaard, dat de kerken van Bentheim
en Oost-Friesland liever niet zien, dat één van
hun predikanten in Nederland worde beroepen,
omdat zij toch reeds zulk een gebrek aan predi-
kanten hebben.
Welnu, laat men dat stipuleeren.
Daartegen bestaat geen bezwaar.
Maar daaronder behoeft men nog niet andere
buitenlandsche kerken te laten lijden, waar deze
reden niet dwingt.
Men mag voor de buitenlandse kerken niet
die in Bentheim en Oost-Friesland als maatstaf
stellen.
Een uniforme regeling in deze kan onze sym-
pathie niet hebben.
Men specialiseere.
De verscheidenheid van het kerkelijke leven
eischt dit.
Dus: dit moeten we, naar ik meen, nog eens
over doen.
Het zou wellicht aanbeveling verdienen, wan-
neer één der buitenlandse kerken
daartoe het initiatief nam en bij de
Synode te Arnhem in 1930 op herzie-
ning aandrong.

Evangelisatie in België.

Niet alleen de Evangelisatie in Brabant en Lim-
burg had de zorg der Synode — zij drong aan
op een jaarlijksche kollekte voor dit doel, terwijl
het modernisme werd gemachtigd daarvoor een
hartelijke aanbeveling te geven — maar ook de
evangelisatie in België.
Daarover werd een besluit genomen, dat gelijk
men het wel noemt, „op poeten staat”.
Deze zaak is nauwkeurig onder de oogen gezien
en er is een regeling getroffen, die warme hulde
verdiend.
Dit werd tijd ook.
In België wordt op het oogenblik — vooral van
Amerikaanschen kant — hard gewerkt.
Geen kosten worden ervoor gespaard.
De evangelisators beschikken over ruime
beurzen.
Rome is blijkbaar onder den indruk ervan. Haar
bladen beschouwen het „Protestantisme” niet lan-
ger als een quantite négligeable, maar schrijven
er lange artikelen tegen.
Deze evangelisatie is gelijk men vermoeden kan,
allesbehalve Gereformeerd.
Mogen onze Gereformeerde Kerken dan achter-
blijven?
Hebben zij in deze niet de oudste brieven en
de oudste schuld?
Is het geen heerlijk doel om te trachten dit
land, dat eens de bakermat was van het Neder-
landsche Calvinisme, voor de Gereformeerde be-
lijdenis te heroveren?
De oorlog heeft den harden bodem ook gees-
telijk veelszins omgeploegd.
Akkers wachten op zaad.
Hier worde dan met geloofsvolharding en met
geloovige offervaardigheid gewerkt.
De benoemde Deputaten zagen in den korten
tijd na de Synodes reeds een kostelijk resultaat
op hun bemoeiing.
Mede onder hun invloed toch behoort de ver-
doelheid, welke de Gereformeerde Kerk van Brus-
sel verscheurde en welke ook veel beurzen hier
in Nederland gesloten hield, tot het verleden.
Er is een verblijdende verzoening getroffen.
Deze kan slechts die kerk en voor haar ke bouw-
en voor haar evangelisatie ten goede komen.

Synode-stijl.

Oorspronkelijk was het ons plan hierover een
breder artikel te schrijven.
Tijd en plaatsruimte dringen echter tot beper-
king.
We geven derhalve maar geen voorbeelden van
besluiten, welke bij het eerste lezen allesbehalve
begrijpelijk zijn.
Niet zoo gemakkelijk zal dit kunnen overwon-
nen worden.
De stereotype vorm, waarin de konklaves wor-
den ingekleed, maakt, dat er meestal te veel in
één zin moet worden opgestapeld.
Hoe hierin verbetering is aan te brengen, be-
handelen wij wellicht D.V. vóór de volgende Sy-
node weleens.
Zij staat met verbetering in de werkwijze in
nauw verband.

Ook deze Synode getuigde ervan, dat velen zich
gaarne op overvoorzichtige wijze willen uitdrukken.
Hoeveel redevoeringen er begonnen met „het
wil mij voorkomen”, kan ik niet zeggen. Ik heb
het niet aangeteekend. In elk geval was het getal
legio. Want niet alleen aan het begin, doch ook
in het midden en aan het eind bedienende men er
zich van.

Dit herinnert aan de uitdrukking, welke wijlen
Ds H. Hoekstra, die meermalen praeses Synodi was,
gaarne gebruikte, naar ik mij vertellen liet, n.l.
„ik schijn te denken”.

Stijlbloempjes plakken we maar niet.
Wel wijzen we nog even op een zegswijze, die
cliché dreigt te worden. Reeds op de Synode van
Utrecht, ook op die van Assen en laatst op die van
Groningen, liet men Vader Hellenbroek op het
podium verschijnen om het uit te spreken: „dit
is meer een wenschen, dan een dadelijk gelooven”.
De Synode lacht er nog om.
Dat is een teken, dat dit woord haar nog niet
verveelt.
Maar het is ook een teken om voortaan dit
woord te vermijden, eer het haar verveelt.

Verbroken belofte.

Indertijd beloofde ik nog eens een beschouwing
over de stad Groningen te geven.
Ik kan die belofte echter niet nakomen.
Want gedurende al de weken, welke ik er als
prae-adviseur heb doorgebracht, heb ik er niet
meer van gezien dan de eerste paar dagen.
Mijn wandelingen beperkten zich van de ver-
gaderplaatsen der Synode tot mijn hotel of naar
het station.
Noch de nieuwe wijken noch de echt oude buur-
tjes kon ik bezoeken.
En van een uitstapje in de omgeving was in
het geheel geen sprake.
Een Synode is wel het tegendeel van een kon-
ferentie, waar men aan feestmaaltijden deelneemt
en excursies maakt en in het voorbijgaan ook
eens vergadert.
Assen hield ons, mede door de beknoptheid dier
plaats, minder aan den band dan Groningen.
Gelukkige buitenlanders, die tenminste nog de
Universiteitsgebouwen hebben bezichtigd!
Maar dit mag ik wel bekennen: ik heb altijd
veel respect gehad voor de Groningers.
Dit respect is door de Synode nog verhoogd.
Vooral geldt dit de Gereformeerde Groningers.
Zij hebben de Synode met groote waardigheid
ontvangen.
Zij betoonden zich gastvrij, courant en gul.
Het ligt dan ook niet aan hen, dat velen huis-
waarts togen met de zucht der verlichting: nu
is er tenminste binnen de drie jaar geen Synode
in het zicht!

Geen onrecht.

Nadat wij het portret van Ds Velders naar de
drukkerij hadden verzonden, ontvingen wij van hem
een ingezonden stuk.
De vorige week kon dit niet worden geplaatst.
En ook nu heeft het volgens ons geen zin het
op te nemen.
Ds Velders richt zich tegen ons, doch hierin
handelt hij minder juist.
Wij deden hem geenerlei onrecht.
Hoewel wij een subjectieven indruk gaven, had-
den wij toch een objectieven grond daarvoor.
De verantwoordelijkheid van de woorden, waar-
in wij onzen indruk uitdrukten, komt geheel voor
onze rekening.
Maar wij moeten er nu toch even op wijzen,
dat wij niet anders deden dan een momentopname
geven van wat de Synode in een tijdopname vast-
gelegd had.
De Synode toch sprak volgens het officiële
persverslag zich aldus uit:
„b. in samenwerking met de kerk van Amster-
dam de vereischte maatregelen te nemen voor de
vervulling der vacature en de nadere toerusting
van een missionaire Dienaar des Woords, waar-
bij aan hen in overweging wordt gegeven, te zo-
eken naar dardanige regeling met den te beroepen
Dienaar des Woords, waardoor een teleur-
stelling als die in het verleden onder-
vonden, wordt voorkomen, of althans in
haar geldelijke gevolgen wordt teruggebracht
tot zoo klein mogelijke schade”.
De spatiëring is van ons.
Hier staat zakelijk precies hetzelfde als wat wij
schreven.
Alleen noemden wij nog den naam van Ds
Velders in dit verband.
Maar daarmee verriedden we geen geheim.
Heel Gereformeerd kerkelijk Nederland we t wie
in de bovenaangehaalde uitspraak der Synode is
bedoeld.
Voelt Ds Velders zich verongelikt, dan schrijve
bij ingezonden stukken, noch brochures, maar
wende zich tot de komende Generale Synode.
Dan bewandelt hij tenminste den ordelijken, ker-
kelijken weg.
In trouwe zonden wij hem echter willen raden
deze zaak te laten rusten.
Dan is zij het spoedigst vergeten.
Dit is meer in zijn belang dan in dat der kerken.

Volgende artikelen.

Vóór het einde van dit jaar wilden wij met
onze Synode-indrukken klaar komen.
Vandaar dat ditmaal bijna geheel deze rubriek
daaraan is gewijd.
Op desbetreffende vragen echter antwoorden wij
gaarne, dat in de eerstkomende nummers onze
bezwaren tegen prof. Visschers Paradijsprobleem
de hoofdschotel in deze rubriek zullen uitmaken.
Daarna komen de artikelen „Reformatie in de
prediking” aan de beurt.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De betrouwbaarheid van den tekst des Bùbels.

Br. A. v. d. W. te T. vraagt me, of het waar
is, wat men hem voor de voeten wierp, dat de
tekst de Heilige Schrift in den loop der eeuwen
zoo bedorven is, dat hij eigenlijk niet het minste
vertrouwen verdient.
Om onzen lezer een ten volle overtuigend en
bevestigend antwoord te geven, zou ik een heele
verhandeling moeten schrijven!
Dat gaat hier evenwel niet.
Ik moet volstaan met de verzekering, dat, al
zijn er inderdaad in de eeuwen vóór de uitvinding
van de boekdrukkunst, bij het overschrijven van
de handschriften der heilige boeken, wel eens fouten
ingeslopen, onze God, in zorg voor Zijn Woord
en in liefde tot onze zielen, ons een zoo groot
aantal afschriften in handen deed komen, dat het
doorgaans niet moeilijk is, overal waar een ver-
gissing insloep, door vergelijking van de handschri-
ften, den juiste tekst vast te stellen. En voorzoo-
ver er hier of daar nog eenige onzekerheid omtrent
de juiste lezing mocht overblijven, staat of valt
daarmee geen enkele geloofswaarheid.
Als vrager over deze dingen iets meer wenscht
te weten, verwijs ik hem naar het moete werkje
van Ds C. Lindeboom „De kleine Bijbelgids” en
naar een der werkjes van Dr Troelsma van 's Hage,
waarvan ik me den titel op 't oogenblik niet pre-
cies herinner, maar waaraan elke boekhandelaar
hem helpen kan.
Correspondentie M. v. G. te St. Het woord
„onwaarachtig” was door mij niet bedoeld in den
subjectieven zin van „onoprecht”, maar in den
objectieven van „onwaar”, „onjuist”. Overigens —
ach, laat ons niet kibbelen over personen. We zijn
doorgaans in niets zoo subjectief, zoo onvertrouw-
baar, zoo willekeurig, helaas, als in onze waar-
deering van personen.
Houden we ons bij de zaken. En laten we ook
die trachten te zien en te beoordeelen niet in
't licht van de personen, maar van onze belijdenis
en het Woord Gods.
V. F.

LITERAATUUR EN KUNST.

Een middeleeuwsche Nieuwjaarszang.

Naast den Kerstzang van zuster Bertke, dien we
in het vorige artikel weergaven, plaatsen we thans
bij de jaarswsseling een Nieuwjaarslied, ontleend
aan hetzelfde „boekken”, dat het werk van deze
devote kunstenaar bevat.
Dit Nieuwjaarslied is niet als het andere een
leys; het daarbij behoorende refrain ontbreekt en
ook is de inhoud van een ander karakter, dan
dat der geestelijke volkszangen. Veel meer is deze
zang een proeve van de „geestelijke minnepoëzie”,
die we in het voorafgaande artikel noemden. Im-
mers, duidelijk spreekt hier de liefde tot den gees-
telijken bruidegom, Jezus, die voor deze poëzie
typeerend is. De harteslag van het lied is het
verlangen naar de blijvende vereeniging met den
„outvercoren”, naar het „geestelijk huwelijk”, waar-
van de mystiek der middeleeuwen vol is en dat
we bepaaldelijk in het werk van zuster Bertke tel-
kens weer aantreffen. In een der proza-stukken
van het „boekken” lezen we deze klacht: „Wan-
neer sel ic comen daer ic u sonder ophouden
mach loven met dat glorios geselschap der saliger.
Wanneer sel ic comen ende ewelic blijven? Wan-
neer sel ic van alle dese onsalicheden daer ic
mede gebonden bin onthonden werden ende vol-
comelick verlost werden? och, ick sucht uten bin-
nensten mijns herten en roep met inwendigen druc,
hier beneden wesende verworpen van u godlike
aensicht: „recht mi op, minlike heere, wilt mi
niet versmaden om mijn grote onwaardicheit, siet
aen mijn ellende, mijn screyende roepen!”
Als vanzelf wordt zulk een uitstorting van het
gemoed tot poëzie en die vinden we dan in den
hi ronde: vognden nieujaar zang, welks kunst-
waarde ongetwijfeld hooger is dan die van de in
inhoud en vorm naieve leys:
Jesus den¹⁾ ic verkoren heb
Boven al dat ye gewert²⁾
Sijn hert heeft hy my opgedaen;
Dat heb ik lange begoert
Sijn min is soet ende overlaer
Hi heeft mi ewich heil gebracht
Dat neme ic vriendelic waar.

¹⁾ dien.

²⁾ ooit tot stand kwam.